

. sz.: FFB/108-2/2012.

FFB-33/2012. sz. ülés
(FFB-97/2010-2014. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Fenntartható fejlődés bizottságának**
2012. október 2-án, kedden, 12 óra 04 perckor
az Országgyűlés Irodaháza V. emelet 515. számú tanácstermében
megtartott üléséről

---

*A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Elnöki bevezető, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Dr. Szabó Marcel, az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének megválasztás előtti meghallgatása (Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 7. §-ának (5) bekezdése alapján)</i>	5
<i>Dr. Szabó Marcel jelölt szóbeli kiegészítése</i>	5
<i>Kérdések, vélemények</i>	8
<i>Szabó Marcel jelölt viszonzválasza</i>	11

Napirendi javaslat

1. Dr. Szabó Marcel, az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének megválasztás előtti meghallgatása
(Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 7. §-ának (5) bekezdése alapján)
2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Jávor Benedek** (LMP), a bizottság elnöke
Szabó Imre (MSZP), a bizottság alelnöke
Dr. Turi-Kovács Béla (Fidesz), a bizottság alelnöke
Bartos Mónika (Fidesz)
Bodó Imre (Fidesz)
Fülöp István (Fidesz)
Koncz Ferenc (Fidesz)
Schmidt Csaba (Fidesz)
Sebestyén László (Fidesz)
Dr. Aradszki András (KDNP)
Bödecs Barna (Jobbik)
Dr. Szili Katalin (független)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Nagy Andor (KDNP) Dr. Turi-Kovács Bélának (Fidesz)
Dr. Bácskai János (Fidesz) Schmidt Csabának (Fidesz)
Bányai Gábor (Fidesz) Bodó Imrének (Fidesz)
Fejér Andor (Fidesz) Bartos Mónikának (Fidesz)
Sebestyén László (Fidesz) Fülöp Istvánnak (Fidesz)
Kepli Lajos (Jobbik) Bödecs Barnának (Jobbik)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dr. Szabó Marcel, az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala)

Megjelentek

Prof. Dr. Szabó Máté biztos (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala)

(Az ülés kezdetének időpontja: 12 óra 04 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

JÁVOR BENEDEK (LMP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok mindenkinek! Tisztelettel köszöntöm a Fenntartható fejlődés bizottság tagjait, valamint vendégeinket. Először is Szabó Marcellt, az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesére jelölt szakembert, továbbá az alapvető jogok biztosát, professzor Szabó Máté urat és az Ombudsmani Hivatal valamennyi munkatársát, akik a meghallgatáson jelen vannak.

Elsőként a napirendről kell határoznunk. A mai ülésünk egy napirendi pontot tartalmaz, Szabó Marcel meghallgatását, és ezzel összefüggésben egy állásfoglalásnak az elfogadását. Kérem, aki ezt a napirendet támogatja, az kézfelemeléssel jelezze! (Szavazás.) Ellene? Tartózkodik? Egyhangúan a napirendet elfogadtuk, és el is kezdjük az elfogadott napirendnek megfelelően a munkát.

Dr. Szabó Marcel, az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének megválasztás előtti meghallgatása (Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 7. §-ának (5) bekezdése alapján)

A tisztelt bizottságot emlékeztetem rá, hogy a magyar ombudsmani rendszer átalakításának eredményeképpen 2012. január 1-jétől egy új szisztéma szerint működik az alkotmányos jogok védelme Magyarországon, ennek keretében az alapvető jogok biztosa látja el az alaptörvényben foglalt alapvető jogoknak a védelmét, és az ő munkáját, a korábbi független ombudsmanok helyett, helyettesi rangban két munkatárs segíti. Az egyik az etnikai kisebbségekért, a másik a jövő nemzedékek érdekeinek a képviselőtéért felelős.

Az új pozíciókat az átalakulás során a korábban a független ombudsmani tisztséget ellátó szakemberek töltötték be, tehát Kállai Ernő a kisebbségi biztos és dr. Fülöp Sándor a jövő nemzedékekért felelős helyettes pozícióját töltötte be 2012. szeptember 1-jéig, amikor is Fülöp Sándor lemondott hivataláról, és ennek eredményeképpen az alapvető jogok biztosa feladatává és felelősségévé vált, hogy az Országgyűlés számára ajánlást tegyen az ő pótlásáról. Ennek a kötelezettségének, feladatának az alapvető jogok biztosa, Szabó Máté professzor úr eleget tett Szabó Marcel ajánlásával, jelölésével erre a pozícióra, akit az Országgyűlés fog megválasztani.

A bizottságunk feladata pedig az, hogy ebben a folyamatban – az Országgyűlés döntése előtt – meghallgassa az alapvető jogok biztosa által jelölt személyt, meggyőződjön az ő szakmai alkalmasságáról a pozícióra, és lehetőséget kap arra a bizottság valamennyi tagja, hogy kérdéseket intézzon a jelölthöz.

Ezek után én elsőként megadnám a szót Szabó Marcel úrnak, hogy mutassa be elképzeléseit, terveit az általa betöltendő pozícióval kapcsolatban, hogyan látja ennek a pozíciónak a lehetőségeit, a saját feladatait, és az előtte álló lehetőségeket ebben a pozícióban.

Kérdezem, hogy Szabó Máté úr kíván-e a jelölttel kapcsolatban a bizottság számára tájékoztatást nyújtani. Ha nem, akkor ezt követően a bizottság tagjai fognak lehetőséget kapni a kérdések feltételére, és akkor én meg is adom a szót Szabó Marcelnek.

Dr. Szabó Marcel jelölt szóbeli kiegészítése

DR. SZABÓ MARCEL, az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese: Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Köszönöm szépen a figyelmüket.

Először néhány szóval a saját személyes utamat szeretném jellemezni, hogy hogyan került rám Szabó Máté professzor úr megtisztelő választása. Én a Duna ügyével kezdtem el

foglalkozni már az egyetem alatt, az ELTE-n töltöttem egy félévet a folyóvizeknek a nemzetközi környezetvédelmi problémájával való kutatásokkal, és utána kezdődött ez az egyelőre végeérhetetlennek tűnő Bős-Nagymaros ügye, aminek az elejétől kezdve, tehát 1993-tól a Külügyminisztériumban munkatársa, résztvevője voltam. De a Duna-ügy iránt való szerelem az nem csak a Bős-Nagymaros-ügyre korlátozódott, hanem ugyanebben az időszakban kezdődött el a Környezetvédelmi Minisztériumban az a tervezés, amellyel az akkori Magyar Köztársaság a Duna-medence ökológiai egyezményvel szerette volna, a nemzeti parkok hálózatával fokozni a Duna-medence természeti és környezeti védelmét. Ez egy olyan kezdeményezés volt, ami talán kicsit feledésbe merült, de most a Duna-stratégia megalkotása után remélhetőleg újra és újra terepet fog kapni. És a Dunával kapcsolatos elkötelezettségem volt talán az oka annak, hogy a jövő nemzedék ombudsman által ezelőtt másfél éve készített, a Dunával kapcsolatos, a Duna ökológiai szolgáltatásaival kapcsolatos átfogó jelentésének az előkészítésében részt vehettem.

Ezen túlmenően is azt gondolom, hogy nem csak a Duna, hanem az ivóvízbázisok védelme olyan terület, amely nagyon közel áll hozzám, és a készülő alkotmány előkészítése kapcsán a Duna Charta javaslatot kívánt megfogalmazni az ivóvízbázisok védelméről, és az a megtiszteltetés ért, hogy megkértek, hogy ennek az alkotmányos jogi koncepciójának a kidolgozását lássam el. Ennek kapcsán tettem javaslatot arra, hogy az ivóvizek mellett a termőföld, az erdők, a biológiai sokféleség, az állatok és a növények védelme, és egy speciális, a nemzetközi jogban az emberiség közös öröksége koncepcióhoz hasonló koncepciójaként egy új magyar jogi koncepció kerüljön kidolgozásra a nemzet közös öröksége, és nagyon nagy örömmel szolgált, hogy ez a javaslat belekerülhetett az új alkotmányos rendbe. És ezen túlmenően, szintén a jövő nemzedék ombudsman felkérésére volt egy tanácskozás, még az alkotmány előkészítése során, amelyben számos neves professzor részvételével a jövő nemzedék ombudsmanja arra kívánt választ találni, hogy milyen jogszabályok, milyen rendelkezések segíthetnék elő az alkotmányunknak a környezetbarátabbá tételét. Ennek során javaslatot tettem a francia alkotmány alapján egy környezetvédelmi chartának is a belefoglalására a magyar alkotmányos rendbe. Ezzel kapcsolatban az Országos Környezeti Tanács ülésén tartottam előadást, amely mint olyan, mint ahogy azt nyilván tetszenek tudni, nem valósult meg, azonban néhány fontos eleme, és különösen a magyarországi elkötelezettsége a fenntartható fejlődésnek az egész világban való képviselésére, amely nyilvánvalóan egyfajta globális felelősséget is jelent a világban. De ettől függetlenül, a szomszédainkkal kapcsolatos környezetvédelmi problémák tárgyalása kapcsán is, egyfajta alkotmányos alapot biztosít a párbeszédre, a tárgyalásokra, ezek nagyon nagy örömmel szolgáltak, hogy belekerülhettek az alkotmány rendelkezései közé.

Ezen túlmenően alapvetően az utóbbi két évtizedes munkásságomat az egyetemi oktatói tevékenység határozta meg, tehát ezen belül próbáltam a környezetjoggal is foglalkozni, és részese vagyok a Bándi Gyula professzor úr által vezetett Jean Monnet Centre of Excellence-nek, ahol nemzetközi környezetvédelmi joggal foglalkozom elsősorban, és a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanácsa kérésére tudományos koncepciókat készítettünk, hogy az új fenntartható fejlődési stratégia megfogalmazhatóvá váljék, és ehhez a saját szakmai eszközünkkel hozzájárulhassunk. Azon kívül elkötelezett vagyok abban a tekintetben is, hogy a környezeti jogi oktatás egy új szemlélettel továbbfejlődjék Magyarországon, és a kezdeményezője voltam annak, hogy az egyetemünk és a San Franciscó-i egyetem egy környezeti jellegű képzést indítson, és egyfajta újabb jellegű szemlélettel nemcsak a jog pozitívista szemléletével, de azon túlívelő módon az alapvető környezettel kapcsolatos koncepcionális aspektusok figyelembevételével működni képes új környezeti menedzselés jogát vethessük fel.

A magam bemutatásán túl szeretnék beszélni arról, hogy milyen kihívást jelent számomra az a megtisztelő felkérés, amelynek esetlegesen az Országgyűlés bizalmából a

szolgálója lehetek. Úgy gondolom, hogy a környezeti jogokkal kapcsolatos alkotmányos szabályozás nagyon nagy mértékben átalakult az új alaptörvény elfogadása kapcsán. És ennek komoly kihatása van az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek jogaival foglalkozó helyettese munkájára, akinek, bárki is legyen az, a célja kell hogy legyen, hogy azokat az egyéni jogvédelemmel kapcsolatos tapasztalatokat, amelyeket Fülöp Sándor úr munkássága eredményeképpen, mint jogi kincset, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala őriz, ezt megőrizzük, és ezt továbbfejlesszük.

Tehát az emberek egyéni jogvédelme sarkalatos és alapvető jelentőségű alapja az ombudsmani működésnek, mert eddig alapvetően az 1989-es alkotmány 18., illetőleg 70. d) paragrafusa alapján meghatározott egészséges környezethez való jogon alapult. Na most, az egészséges környezethez való jognak a lényege egy egyéni jog, egy egyéni emberi jog, amely arról szól, ha a zajvédelemmel kapcsolatos, a bűzvédelemmel kapcsolatos, a településszerkezet átalakításával kapcsolatos egyéni jogaink csorbulnak, akkor más lehetőség híján az ombudsmanhoz fordulhatnak, és ő majd segít abban, hogy az egészséges környezethez való jog alapján ebben előrelépés történhessen. Tehát az egyéni jogvédelem volt eddig a fő pillére a jövő nemzedékek ombudsman tevékenységének, amelyik – ismételten – nagyon fontos és nagyon jelentős területe volt az ombudsmani gyakorlatnak, de az egyéni jogokra korlátozódott.

A tevékenység ezen néha olyan értelemben túlmént, hogy sokszor a társadalomnak az elutasító magatartása, a jogszabályi környezet megléte ellenére sem eredményezte a jegyző vagy a hatóságok fellépését mondjuk egy hulladékégetési ügyben, és az ombudsman tevékenysége mint a környezetért felelős morális lelkiismeretet megtestesítő állami tisztviselőnek a szava hathatott, és előremutató példát jelenthetett, vagy olykor éppen a szabályozás elmaradására hivatkozhatott. De alapvetően az egészséges környezethez való jog sokszor nem ennek a jognak a szofisztikált kifejtését jelentette, hanem a meglévő jogszabályoknak olyan értelmezését, amelynek egyfajta, az emberi környezet és egészség megóvására alkalmas eredője lehetett. Tehát például a területfejlesztésekkel kapcsolatban az, hogy az építési, és egyéb szabályzatok megfelelnek-e a helyi területfejlesztési koncepciónak, és azok összhangban állnak a megyeivel vagy az országgal, ezekből a diszkrpanciákból dolgozhatott a jövő nemzedék ombudsmanja, és nem annyira volt szükség arra, hogy az egészséges környezethez való jog mint szofisztikált és önálló alapjog védelmét tovább kelljen fejleszteni, de ez egy rendkívül fontos tevékenység volt.

A másik nagyon fontos tevékenység, szintén megőrzendő és továbbvitelre szükséges tevékenység az a felvilágosító munka, amelyet a jövő nemzedék ombudsman a korábbiakban végzett, tehát az európai „biodiverzitás főváros”, amely bekerült a magyar köztudatba, Szentes város, mint tudjuk, 2011-ben el is nyerte. Tehát önmagában ez a verseny, amelynek eredményeképpen például Tatán több ezer fát ültettek, tehát ennek a bekerülése a köztudatba önmagában is rendkívül fontos, hasonlóképpen a jövő nemzedék ombudsmanja által rendezett rajzversenyek, pályázatok, egyáltalán az oktatásban való részvétel. Különösen fontos tevékenységnek érezném azt, hogy az oktatással kapcsolatos fejlesztési lehetőségeket minél határozottabban próbáljam elősegíteni, képviselni, ez már az általános és a középiskolai etikai oktatásban is beépülőben van, de még továbbfejlesztési lehetőségekre is van szükség, és szükséges az, hogy a mérnökök, a jogászok, a menedzsereknek egy olyan nemzedéke nőjön föl, akiknek az általános gondolkodásába a környezettudatosság beépül.

És van egy harmadik terep, ami teljesen új, és amely az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek jogaiért felelős helyettesének az új területe tulajdonképpen, és amelyik teljes egészében az új alaptörvény elfogadásával kapcsolatos. Ez pedig az új alaptörvénynek a jövő nemzedékek védelmével kapcsolatos koncepciója, amelyet, azt gondolom, hogy nagyon-nagyon komolyan kell venni. Tehát már a preambulumba is bekerült a jövő nemzedékek iránti felelősség, és ahogy a magyar nemzetet az alaptörvény a múlt, a jelen és a jövő magyarjainak

összességeként értelmezi, és ilyen módon egyfajta szövetségként értelmezi a különböző generációk között, ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy a jövő nemzedékek jogai kollektív jogok, ezek nem egyéni emberi jogok, hanem a meg nem született nemzedék kollektív jogai a jelenleg élő nemzedék kollektív jogaival szemben.

Az intergenerációs egyenlőség kézikönyve, amelynek elnök úr is az egyik szerzője, ezt nagyon részletesen és nagyon pontosan taglalja, és úgy gondolom, hogy ennek, a jövő nemzedékek jogaival kapcsolatos alkotmányos alapvetésnek meg kell születnie az a tudományos háttérrel, amely egzakttá, pontosá és kazuisztikusan megfoghatóvá teszi azokat a tevési, és nem tevési kötelezettségeket, amelyek konkrétan elszámoltathatóak az állammal vagy más szereplővel szemben. És ennek a tudományos fejlesztésével – nem tekintettel a nemzetközi környezetvédelmi jog fejlődésére vagy az európai jog fejlődésére – szerintem az alapjogi biztos a jövő nemzedékekkel kapcsolatos helyettesének alapvető lehetősége és felelőssége van. Mert az a véleményem, hogy a környezetvédelmi jog koncepciói, mint például a fenntartható fejlődés, először jelentek meg különböző dokumentumokban, utána váltak részletes tudományos vizsgálat tárgyává, utána vált egyértelmű egyfajta communis opinióként a tudományos közéletben, hogy azok milyen jogi kötelezettségeket foglalnak magukban, és utána vált ez a bíróságok gyakorlatában jogilag kikényszeríthetővé, a bírói jogfejlesztő munka eredményeképpen. Én azt látom, hogy itt egy nagyon fontos lehetőség van az alapvető jogok jövő nemzedékekért felelős helyettesének a kezében, és ha és amennyiben az Országgyűlés megtisztelő lehetőségét erre megkapnám, akkor ezzel én maximálisan szeretnék is élni.

Kérdések, vélemények

ELNÖK: Köszönöm szépen Szabó Marcelnek a kimerítő bemutatkozást és elemzést.

Kérdezem, hogy a bizottság tagjai kívánnak-e kérdéseket megfogalmazni, feltenni a jelölthöz. *(Nincs jelzés.)* Ha másnak nincs, nekem lenne egy-két kérdésem, nem az időablás céljából, hanem mert valóban érdekelne néhány kérdéssel kapcsolatos álláspontja. Erre az időre átadnám az elnöklést Szabó Imre alelnök úrnak.

SZABÓ IMRE (MSZP), a bizottság alelnöke, a továbbiakban ELNÖK: Köszönöm. Átvettem az elnöklést, és megadom a szót elnök úrnak.

JÁVOR BENEDEK (LMP): Köszönöm szépen. Három területtel kapcsolatban fogalmaznék meg kérdéseket.

Az első. Amikor Fülöp Sándor lemondott, és a lemondását követően a bizottságunk is meghallgatta őt, akkor ő indokként többek között azt hozta föl a lemondása indoklásaként, hogy az az új rendszer, ami létrejött – az ombudsmani szisztéma átalakítása kapcsán –, úgy érzi, hogy nem tette lehetővé a megfelelő hatékony és kielégítő munkát, annak a célnak a megvalósítását, amire ő anno szerződött. Ezzel kapcsolatban az a kérdésem, hogy ön hogy látja a helyettes rendelkezésére álló jogköröket, lehetőségeket, milyen mértékben érzi érvényesíthetőnek részben a klasszikus környezetjogi szempontokat, részben éppen azt, amiről ön is beszélt, tehát hogy a hagyományos környezetjogi érvek vagy érdekek mellett a jövő nemzedékek általánosabb érdekvédelmét.

A másik kérdésem, hogy maga a jövő nemzedékek ombudsmani intézménye nemzetközileg is egy innovatív szervezet vagy intézmény volt, amelynek elég komoly nemzetközi visszhangja volt, amikor létrehoztuk. Hogyan látja folytathatónak azt a munkát, amit Fülöp Sándorék végeztek, amely egyfajta ilyen missziós munka is volt – most ennél jobb szót hirtelen nem találok rá –, hogy magának a jövő nemzedékek jogainak a koncepcióját a világban képviselni, és intézményi változásokat generálni más országokban. És ugye tudjuk, hogy a riói csúcson előkerült az ENSZ főtitkár mellett egy jövő nemzedékekkel foglalkozó

főmegbízottnak a kinevezése, ami végül nem jött össze, de valamiféle intézmény azért ott is alakul, és több más helyen – az Európai Unióban is – vita van arról, hogy valamilyen érdekképviseletet biztosítani, tehát hogy érzi, hogy helyettesként lehetősége nyílik-e ennek a munkának a folytatására.

És végül a harmadik kérdésem, hogy elég kimerítően elemezte, hogy itt nemcsak egy hagyományos környezetvédelmi ombudsmanról van szó, maga az intézmény is a jövő nemzedékek ombudsmanja nevet viselte, amikor létrehozták, most a helyettes is a jövő nemzedékekért felelős helyettes, és az alaptörvény megteremt bizonyos nagy jogelméleti keretet ennek az érdeknek az érvényesítésére, de a gyakorlatban ez hogy tud kinézni? A jövő nemzedékek érdekvédelméhez nem köthetők kikényszeríthető törvényi rendelkezések, ezt oldotta föl a zöldombudsman, szóval elsősorban környezetvédelmi kérdésekre koncentrálnak, amik le vannak horgonyozva a tételes környezetvédelmi jogban; lát-e lehetőséget arra, hogy mégis elmozdulni, ennek a nem teljesen szilárd jogi alapoknak a dacára, egyfajta jogi érdekérvényesítés irányába is, ezek alapvetően a kérdéseim.

ELNÖK: Visszaadom az elnöklést az elnök úrnak.

JÁVOR BENEDEK (LMP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Köszönöm szépen. Bödecs Barna jelezte, hogy kérdést kíván feltenni.

BÖDECS BARNA (Jobbik): Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Nagyon köszönjük, hogy ilyen részletesen bemutatkozott a bizottságunknak, a múltjában rengeteg olyan, a környezetügy szempontjából rendkívül fontos terület van, amelyeket nyilván helyettes ombudsmani munkája során is adott esetben hasznosítani tud.

Tudjuk nagyon jól, hogy az előző jövő nemzedékek országgyűlési biztosának is voltak olyan kiemelt területei, amivel a csapata különösen részletesen foglalkozott. Számíthatunk-e arra, hogy az ön munkájában azok, a jövőnk szempontjából rendkívül lényeges területek, mint az ivóvízbázisok védelme vagy a biológiai sokféleség védelme, vagy akár a szomszédaink okozta környezeti problémák továbbra is a működésének egyfajta kulcsterületeit jelentik, és ilyen értelemben ajánlásokat fog megfogalmazni a döntéshozók számára ezen problémák kezelésére, megoldására. Ez lenne az első kérdésem.

A második. Ön hogy látja, az előző, lemondott biztos úrnak egy elég fő problémája volt az, hogy az a szervezeti háttér, amivel ő dolgozott, az rendkívüli mértékben lecsökkent, és ő úgy látta, hogy nem tudja az új keretek között már a munkáját elvégezni. Ön hogy látja, azok a személyi és eszközrendszerben meglévő feltételek alkalmasak lesznek-e az ön számára ezen munka, feladat kiteljesítésére, illetőleg az ombudsman úrral hogy tud olyan szervezeti munkakapcsolatot kialakítani, hogy adott esetben az ombudsmani hivatal szervezetét kimondottan a jövő nemzedékek érdekében, és ezen problémák kezelése érdekében igénybe vegye.

A befejező kérdésem pedig az, hogy a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának az előző formában elég lényeges, mondjuk úgy, hogy tevékenységi területe volt, és talán alapfeladata volt a hozzá beérkező környezeti jellegű panaszok kezelése, kivizsgálása, és az ezzel kapcsolatos, adott esetben jogi eljárások megfigyelése vagy azokban való részvétel, hogy ön és csapata felkészülten várják-e ezt a kihívást. Itt különösen gondolok arra, hogy egyrészt a kormányzati munka változása és más szervezeti és törvénykezési háttérbeosztása következtében, másrészt pedig a befektetői környezet változása miatt azért itt elég sok olyan környezeti konfliktus merülhet fel a közeljövőben, amelyeknél adott esetben nem pusztán a lakosságot, hanem az érintett környezeti elemeket is meg kell védeni, és ehhez nyilván egy határozott fellépésre lesz szükség az ombudsmanhelyettes és csapata részéről. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ha más kérdést nem látok... De, Szili Katalin, parancsoljon!

DR. SZILI KATALIN (független): Köszönöm a szót, elnök úr. Képviselőtársaim, röviden csak annyit mondanék, hogy nekem tetszik. Tehát én azt gondolom, hogy az alapjogi biztos leendő jövőügyi helyettese és akkor alapjogi biztos úr megengedi, hogy magam is az előző bizottsági meghallgatást kicsit folytatva mondjam azt, hogy nyilván itt valóban olyan jogokat kell érvényesíteni, ami inkább egy ilyen, valamilyen jövőügyi feladatokat jelent. Számomra ebben egy nagyon fontos dolog az, hogy önmagában ne csak azok a jogszabályok, és ön ebben abszolút elhivatottságot nyújtott, adják meg azokat a kereteket, hanem mi az, amit ön még ebbe belegondol, és mi az, amit ön ebben egy új perspektívaként meg kíván valósítani. Meg kell hogy mondjam, reménykeltőnek tartom, azzal együtt is, amit elnök úr említett, hogy amikor a jövő nemzedékek ombudsmani tisztségét és ezt a feladatot létrehoztuk, akkor önmagában nem csak az volt a kérdés, hogy egyfajta környezeti szemléletet és egy olyan transzformátor szerepet megteremtteni, ahol egyébként az egyedi ügyekből a jogalkotók és a stratégia felé van egy átfordítás és viszont, hanem egyszerűen azt láttatni, hogy mai globális világunk olyan helyzet elé állít bennünket, ahol rendszerszerűek a problémák, és rendszerszerű válaszokat kell tudni adni.

Én abban a reményben, hogy ön ennek abszolút meg fog tudni felelni, és látva az ön eddigi tevékenységét is, támogatni fogom önt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Turi-Kovács alelnök úr!

DR. TURI-KOVÁCS BÉLA (Fidesz): Én azok közé tartozom, akik kezdettől fogva az egységes ombudsmanrendszert támogatták, és támogatom ma is, ezt tartom kötelességemnek előrebocsátani, ezért a kérdésem arra irányul, hogy egyetért-e azzal ön, hogy valójában azok a feladatok, amelyek a környezetvédelem és a jövő nemzedék érdekeinek a védelmét illeti, az egy olyan széles körű és azt kell mondanom, olyan széles kapcsolatrendszereket igényel, amely az együttműködést más területekkel megkerülhetetlenné teszi. Ezért lát-e ön, illetve hogy érzi, hogy az a fajta kapcsolatrendszer, amely egy egységes ombudsmanrendszeren belül megjelenik, alkalmas és megfelelő-e arra, hogy az ön feladatait segítse, és hogy a következőkben talán még hatékonyabbá tegye?

ELNÖK: Köszönöm. Szabó Imre alelnök úr!

SZABÓ IMRE (MSZP): Köszönöm szépen, elnök úr. Ha már a kérdések és a vélemények így keveredtek, és nemcsak kérdést fogalmazhatunk meg, akkor én egy-két megjegyzést és egy-két figyelemfelhívást szeretnék intézni önhöz. Az előzményekről talán annyit, mert nem tanulság nélküli, hogy az elődjének a meghallgatásán, amikor ő elkészönt tőlünk, és tájékoztatást adott arról, hogy miért vált meg a hivatalától, akkor nyilván az elkötelezettségek okán is egy-két erőteljesebb megfogalmazás is elhangzott. Alelnöktársam megfutamodásnak minősítette a távozást, én odáig ragadtattam el magam, hogy azt fogalmaztam meg, hogy tele van a temető nélkülözhetetlen emberekkel és így tovább, és így tovább.

Miért mondom ezt? Merthogy nem véletlenek azok a kérdések, amelyek arra irányultak, hogy a feltételrendszer oldaláról ön garanciát lát-e. Nyilván, hogy az önt ajánló professzor úr oldaláról a személyes garancia e tekintetben megvan, és amiért ezt szóba hoztam, szeretném elmondani, hogy a professzor úr jelöltjének szól elsősorban a mi támogatásunk is. Mindazt látva és elismerve, amit az eddigi életútja során produkált, illetve az

elkötelezettség tetten érhető szinte minden szakaszában a tudományos munkásságának, a hivatali tevékenységének, ez rendkívül biztató, és természetesen nem szeretnénk a következő időszakban egy olyan bizottsági ülésen részt venni, ahol az elköszönt jövő nemzedékek... és így tovább, és így tovább, tehát magyarul nagyon bízom benne, hogy ön ki fog tartani.

Amire szeretném felhívni a figyelmét, hasonlóan Turi-Kovács Bélához, hogy a nagyon széles kapcsolatrendszer milyen fontos, és itt két elemet emelnék ki, a zöld civil szektornak, de más civileknek is egyfajta együttműködő partneri háttérre van szükségük, az én megítélésem szerint sajnos ezt egyre kevésbé kapják meg a kormányzattól, és az a fajta háttér, ami ahhoz a hivatásbetöltéshez szükséges, amit egyik-másik civil szervezet, főleg most a zöldszervezetekről beszélek, az ügyekben képviselnek, ahhoz mindenképpen szükséges egy ilyen kapcsolat.

A másik, hogy többféle ok játszottak közre nyilvánvalóan annál, hogy klímavédelmi kérdések ügyében nem láttam elég aktivitást és elég intenzitást az elmúlt időszakban az elődje tevékenységében, és nekem meggyőződésem, hogy az egyik olyan alapkérdés az, ami mindenféle szempontból a fenntarthatóság szempontját is elsődlegesen figyelve és nézve, megkerülhetetlen, és hát ezen a területen, azt gondolom, hogy van bőven mit behoznunk. Az elmúlt egy-két év súlyos elmaradásokat jelentett ezen a területen az ország életében. Erre a két vékony szeletkére szerettem volna ráirányítani a figyelmét és kérni azt, hogy ezzel foglalkozzon, és figyeljen rájuk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Igen, Aradszki képviselő úr, parancsoljon!

DR. ARADSZKI ANDRÁS (KDNP): Köszönöm a szót, elnök úr. Számomra meggyőző volt a bemutatkozás abból a szempontból, hogy nagyon jól fogta meg a megváltozott jogi háttérből származó és fakadó köteleességeket, illetve azt, hogy mi lesz a jövő nemzedékek ombudsmanjának a feladata. És itt nézegetve a szakmai pályafutását, azt látom hogy a nemzeti fenntartható fejlődési keretstratégia háttéranyagában közreműködött, és tulajdonképpen ez indított el arra, hogy megkérdezzem, hogy ugye ez már nem környezetvédelmi bizottság, hanem a Fenntartható fejlődés bizottsága, és ez egy nagyon lényeges változást jelent szerintem a környezetvédelem megítélése szempontjából. Számunkra az a fontos, az itt élő magyaroknak, hogy milyen környezetben, milyen feltételek mellett tudjuk továbbadni az élő környezetet utódainknak úgy, hogy abban élhető világ maradjon meg, gazdasági perspektíva, a személyes sorsokban is megnyilvánuló perspektívát tudjunk átadni. Önnek, azt hiszem, fontos szerepe lesz a kettő összeegyeztetésében, és itt visszatérnék az előttem szólókra, hogy én úgy látom, hogy nemcsak a zöldszervezetekkel kell együttműködni, hanem sokkal szélesebb szakmai szövetségekkel és szervezetekkel abban, hogy ezt a folyamatot megfelelően tudjuk kezelni közösen. Magyarul az lenne a kérdésem, hogy van-e olyan víziója, elképzelése, hogy munkássága eredményeképpen milyen jövőképet tudunk felmutatni a fenntarthatóság szempontjából a jövő nemzedékének.

Egyébként még egy közbevetéses kérdés. Kezembe került a környezetvédelem chartája, szerintem annak mentén javaslom és remélem, hogy tud dolgozni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Ha más kérdés, észrevétel nincs, akkor megadom a szó Szabó Marcelnek, hogy reagáljon az elhangzottakra.

Szabó Marcel jelölt válaszja

SZABÓ MARCEL, az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeink védelmét ellátó helyettese: Először is nagyon szépen köszönöm a jó szavakat, biztatást,

amelyeket mindenképpen szeretnék megszívlelni. Próbálok végigmenni azokon a kérdéseken, amelyek felvetődtek.

Először is, elnök úr kérdései kapcsán, a megváltozott rendszer, egyébként is több kérdés érintette a megváltozott intézményi rendszert. Ezzel kapcsolatban tulajdonképpen először is Fülöp Sándor, a jövő nemzedékekért felelős ombudsman munkássága iránt a tiszteletemet szeretném kifejezni, azt a nagyon komoly és nagyon jelentős tevékenységet, amelyet ő elvégzett, nagyon értékesnek tartom, és azokat az ügyeket, amelyeket lezárt, sok tekintetben precedensértékűnek, amelyeket a további munka során is feltétlenül szeretnék felhasználni.

A második dolog, amit szeretnék mondani, hogy egy picit más koncepcionális megközelítést kíván az egészséges környezethez való jog, és a jövő nemzedékek érdekeinek a védelme, mert mi az az ügy az alapvető jogok biztosának hivatalában, amelynek semmi köze nincs a jövő nemzedékek védelméhez. Azt gondolom, hogy nagyon-nagyon kevés ilyen ügy van. Tehát igazából valamilyen módon ezek az ügyek mind belekapcsolódnak és beleilleszkednek a jövő nemzedékek érdekeinek vizsgálatába, ha nagyon tágan és nagyon átfogóan akarom értelmezni őket. Tehát ezzel az új koncepcióval alapvető hatáskör-elosztási kérdésekkel, problémákkal is találkozunk, ha nem lenne az egységes biztosi rendszer.

Még egy megjegyzés. Mi, környezetvédők általában azzal szoktunk szembesülni, hogy a munkásságunkat a partikularitás kategóriájába sorolják, olyan aranyos emberek, akiknek a tevékenysége nagyszerű, de igazából el vagyunk szakadva a realitástól. És ehhez képest az a lehetőség, hogy a mainstream alapjogvédelemnek lehet a része a jövő nemzedékek jogainak a védelme, az egyben azokat a tudományos, féltudományos támadásokat is elhárítani képes, hogy a jövő nemzedékek jogai azok olyan harmadik, más kategóriák szerint negyedik generációs jogok, amelyek talán nem is jogok. Tehát az, hogy az általános jogvédelem az alapjogvédelem keretei közé kerül be a jövő nemzedékek védelme, amely, mint mondtam, egy újszerű koncepció lesz, és számos elemében tudományos kidolgozást igényel, hogy mit is, milyen részjogosítványokat jelent az, és milyen jogokat és milyen kötelezettségeket jelent az állam részére, a magánszemély részére. Ilyen értelemben az a tény, hogy az alapvető jogok védelme között nyer védelmi lehetőséget a jövő nemzedékek joga, ez tulajdonképpen szerencsésnek is mondható.

A nemzetközi együttműködéssel kapcsolatban én azt rendkívül fontosnak tartom, amit az elnök úr mondott, hogy Magyarország presztízse szempontjából is nagyon fontos volt, hogy egy újszerű intézmény jött létre a jövő nemzedékek ombudsmanja tisztségének a létrehozásával, és a világban ez élesztője lesz számos olyan folyamatnak, amely Magyarország számára is rendkívül fontos. Azt gondolom, hogy miután az alapvető jogok biztosának a helyettesét az alaptörvényünk kifejezetten úgy determinálja, mint akinek kötelessége a jövő nemzedékek érdekeinek a védelme, ilyen típusú nemzetközi együttműködésben önálló hatásköre is van, egyeztetve természetesen az alapvető jogok biztosával. De a tudományos együttműködésben ennek az intézménynek a legmértőbb képviselőjével a további intézmények létrehozásában, a világban mindenképpen lehetősége van akár az önálló munkára is, bár én egészen biztos vagyok benne, hogy ebben a tekintetben is Szabó Máté professzor úrral mint az alapvető jogok biztosával, harmonikus együttműködésre lesz majd lehetőségünk.

És valóban, azzal is maximálisan egyetértek – ez is több kérdés kapcsán felvetődött –, hogy a jövő nemzedékek érdekeiért felelős alapvető jogi biztoshelyettes nem csak környezetvédelmi kérdésekkel kell hogy foglalkozzon. És ilyen szempontból szeretném is felhívni a figyelmet arra, hogy az alaptörvényünk P) pontja értelmében a kulturális értékek védelme is olyan, amelyik hozzátartozik a jövő nemzedékek érdekeinek védelméhez, úgyhogy természetesen akárki is legyen ezen tisztség ellátója, nemcsak joga, de kötelessége is mindent megtenni a nemzet kulturális érdekeinek a védelmében is.

Bödecs Barna képviselő úr kérdezi, hogy mik azok a különleges speciális területek, amelyekkel foglalkozni kívánok. Én azt gondolom, hogy az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékekkel kapcsolatos helyettesének az a feladata, hogy az emberek hangját meghallja, erre egyébként Szili Katalin képviselő asszony is utalt, hogy az egyik oka, amiért az Országgyűlés ezt az intézményt létrehozta, az oda-visszacsatolás intézménye. Tehát mindaz, ami az alapvető jogok szintjén felmerült a jövő nemzedékekkel kapcsolatos jogokkal kapcsolatban, azokat nemcsak megoldania kell az egyedi ügyek gyakorlatában, hanem egyfajta szintetikus rendszerezési képességgel is kell rendelkezzen, amely alapján javaslatokat, előremutató lépéseket kell megfogalmaznia annak érdekében, hogy ez a visszacsatolás a tisztelt Országgyűléshez visszajusson, és ennek eredményeképpen, ha és amennyiben az Országgyűlés úgy látja, akkor kellő jogfejlesztő tevékenységben manifesztálódhassék. Természetesen az előzőekben felvállalt elkötelezettségem a Duna és az ivóvízbázisok védelme tekintetében ebben az új minőségemben is megmaradna, és maximális elkötelezettséggel törekednék a lehetséges legmagasabb szintű alkotmányos védelem elősegítésére ezen a területen.

Amit még Szili Katalin képviselő asszony mondataival kapcsolatban szeretnék megemlíteni, hogy éppen az ő kezdeményezésére jött létre a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanácsa, ami egy rendkívül fontos intézménye a magyar jogrendnek. Azt gondolom, hogy az együttműködés a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Tanácsával rendkívül fontos, hiszen annak a vízióinak a felvállalására, ami a jövő nemzedékek jogaival kapcsolatos, nem biztos, hogy ez a jövő nemzedékek ombudsmanhelyettes feladata kell hogy legyen, hanem egy magasabb szintű, pontosabban egy szélesebb társadalmi összefogás eredményeképpen kell hogy megvalósuljon. Körünkben üdvözölhetjük Bartus Gábort, aki a tanács titkáráként sokat dolgozott az új koncepció kidolgozásáért. Azt gondolom, hogy az egyik lehetőség, amit a jövő nemzedékek ombudsmanhelyettes megtehet, hogy azokra a megállapításokra felhívja ismételten a figyelmet, és az abból fakadóan jogi kötelezettségként manifesztálható lépések lehetőségére, esélyére vagy körülményeire szintén felhívna a figyelmet.

A Turi-Kovács Béla képviselő úr által elmondottakkal egyetértek, úgyhogy ezért nem akarom részletesen kommentálni, köszönöm szépen az ő véleményét.

Szabó Imre alelnök úr véleménye kapcsán, hogy az együttműködő partnerek körét szélesíteni kell, ez rendkívül fontos. Azt gondolom, hogy egyrészt az elkötelezett környezetvédő csoportokkal folyamatosan együtt kell dolgozni, együtt kell működni, de ugyanakkor a felvilágosítás, és a nevelés kérdései is rendkívül fontos része kell hogy legyen a jövő nemzedékekért felelős ombudsmanhelyettes munkájának, és ez az általános iskolákra és a középiskolákra is igaz. Azt a tényt szerintem, amit éppen a nemzeti fenntartható fejlődési keretstratégiában olvashatunk, hogy Magyarország, a magyarországi területek az ökoszisztéma-szolgáltatások 90 százalékát már sajnálatosan felélték, és amit a jövő nemzedék ombudsmanjának a 2011-es jelentésében olvashatunk, hogy naponta 130 hektárnyi zöldterület válik beépítésre és egyéb gazdaságfejlesztés révén a jövő nemzedékek részére elérhetetlenné. Ezek olyan tények, amelyeket minél többen kell hogy tudjanak, és minél többen kell hogy ismerjenek, hogy egy felelős környezettudatos magatartás minden szinten létrejöhessen, és igen, a klímavédelem nagyon fontos, az erre való kiemelt figyelem a célokat képezné, ha az önök megtisztelő bizalmát elnyerném. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen a válaszokat a kérdésekre, ha további észrevétel nincsen, akkor a bizottságnak szavaznia kell arról, hogy támogatja-e Szabó Marcellt, Szabó Máté professzor úr, az alapvető jogok biztosának jelöltjét a helyettesi posztra. Aki támogatja, kérem, kézfelemeléssel jelezze! *(Szavazás.)* 17 igennel támogatja a bizottság.

Egy „nagykoalíció” állt össze. A bizottság egyhangúlag támogatja Szabó Marcellt, ez a bizottság valamennyi tagjának véleményét fejezi ki. Megválasztása esetén jó munkát és sok sikert kívánok! Az ülést lezárom.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 52 perc)

Jávor Benedek
a bizottság elnöke

Szabó Imre
a bizottság alelnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Turkovics Istvánné és Lajtai Szilvia